

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม ของชุมชนตำบลห้วยแร่ จังหวัดตราด
ผู้วิจัย	นางอรุณศรี อื้อศรีวงศ์
ปริญญา	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
ปีการศึกษา	2551
ประธานกรรมการที่ปรึกษา	ดร.สินธุ์ สโรบล
กรรมการที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.สุวกิจ ศรีปัดดา รองศาสตราจารย์ ดร.เศกสรรค์ ยงวณิชย์

บทคัดย่อ

การวิจัยมุ่งเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนตำบลห้วยแร่ อำเภอเมือง จังหวัดตราด และการนำรูปแบบการพัฒนาของห้วยแร่ไปประยุกต์ใช้ในการสร้างพื้นฐาน ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ วัตถุประสงค์ของการวิจัยมี 3 ประการคือ (1) เพื่อศึกษา ทรัพยากรการท่องเที่ยวบ้านห้วยแร่ (2) เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาการท่องเที่ยว เชิงนิเวศในตำบล (3) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมกับท้องถิ่น

วิธีการวิจัยเป็นวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) และประยุกต์ใช้รูปแบบ ของการจัดการท่องเที่ยวที่ได้ผลสูงสุด (TOMM) เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ในการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยประกอบด้วยบุคลากร 4 กลุ่มที่เข้าร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน ทุกขั้นตอน คือ กลุ่มตัวแทนภาครัฐ กลุ่มภาคเอกชน กลุ่มชุมชนห้วยแร่ และกลุ่มนักท่องเที่ยว

ในการดำเนินการวิจัยได้นำเทคนิควิธีการหลายรูปแบบเข้ามาใช้ในการดำเนินการกับ กลุ่มเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมและเทคนิคที่สำคัญคือ PIC ซึ่งประกอบด้วยการมีส่วนร่วม (Participatory) การเพิ่มพูนพัฒนา (incremental) การประสานงาน การร่วมมือ และหรือ การทำงานร่วมกัน (Coordination /cooperation/collaboration) ซึ่งเป็นรูปแบบการพัฒนาที่เน้นชุมชน เป็นศูนย์กลาง

ผลของการวางแผนการดำเนินงานพัฒนาการท่องเที่ยวของผู้มีส่วนร่วมทำให้สามารถพัฒนา เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขึ้นในชุมชน อันประกอบด้วยกิจกรรมการท่องเที่ยวในลำคลอง ห้วยแร่ที่มีความยาวเป็นระยะ 7 กิโลเมตร การเที่ยวสวนผลไม้ การตกกุ้งหลวง ข้าวห่อกายหมาก และขนมจากจากภูมิปัญญาท้องถิ่น และที่พักแบบโฮมสเตย์

การวางแผนดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมไม่เพียงช่วยให้ชุมชนสามารถจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ แต่ยังทำให้เกิดโครงการพัฒนาที่ยั่งยืนอื่นๆ ในชุมชน เช่น ผลผลิตแปรรูปมังคุด การนวดบำบัด การฟื้นฟูวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นในการปลูกข้าว การเล่นกลองยาวและเพลงรำพา และยังทำให้เกิดการดำเนินการธุรกิจการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเปลือกผลไม้เป็นสบู่ เครื่องสำอาง และจากวัสดุพืชเป็นยาแก้นิ่วและยาต้ม

เป้าหมายในการวิจัยนี้เป็นการนำเสนอแนวความคิดและกรอบในการวางแผนการดำเนินงาน และการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชน

คำสำคัญ : การท่องเที่ยวโดยใช้ฐานของชุมชน, การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ, รูปแบบ

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Thesis Title : ECOTOURISM MANAGEMENT MODEL: HUEY RANG
SUB-DISTRICT, TRAT PROVINCE

Researcher : Mrs. Aroonsri Auesriwong

Degree : Doctor of Philosophy (Education for Locality Development)

Year : 2008

Dissertation Advisor : Dr. Sinth Sarobol

Dissertation co-Advisors : Assoc. Prof. Dr. Suwakit Sripathar
Assoc. Prof. Dr. Sekson Yongvanit

ABSTRACT

Research is focused on the development in Huey Rang community in Thailand for building a base for Ecotourism, and how the model used can be applied to other communities looking to build an Ecotourism infrastructure. The three research objectives are as follows 1) survey available resources to see if Ecotourism is possible within community; 2) conduct a feasibility study on community-based Ecotourism development; 3) and to develop a management model relevant to the local situation.

Participatory Action Research (PAR) was implemented assisted by the use of the Tourism Optimization Management Model (TOMM) to achieve the most effective outcome. The research employed four different groups of stakeholders who have a vested interest and influence in the development of the Ecotourism project. These are government officials, the private sector, and the people living in the local community, and tourists who visit Huey Rang.

Assorted methods and techniques were used to get stakeholders to participate. Among the methods, the most important used was the Participatory; Incremental; Coordination/ Cooperation/ Collaboration (PIC) approach, a people centered community participation model.

The research allowed the planning process by local stakeholders the ability to organize and develop their Ecotourism management model. The activities outlined are a seven Kilometer stretch of the Huey Rang River, fruit garden tour, fishing, preparation of rice wrapped in areca husk and atap palm leaf dessert and home stays.

The project has the capacity to extend beyond just eco-tourism and encompass other sustainable projects, such as processed mangosteen, therapeutic massage, revival of local culture and traditions; such as, traditional rampa songs, local drum play, and rice cultivation. Also, eco-tourism would allow regional entrepreneurs to develop a system to transform waste products from locally grown fruit to cosmetics, soaps, mosquito repellents and balms.

The goal of the research project is to offer conceptualization and a framework for eco-tourism planning and development in rural communities.

Keyword : Community-based development, ecotourism management, a model

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี